

**Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme –
Globālā izglītības monitoringa ziņojuma atklāšana**

Sanāksmes laiks: 2017. gada 29. novembris

Sanāksme notiek: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, Vaļņu iela 2, Rīga.

Sanāksme sākas: 13:00

PROTOKOLS Nr.18

Sanāksmi vada: **Kārlis Šadurskis**, Izglītības un zinātnes ministrs, Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” priekšsēdētājs

Sanāksmē piedalās:

Aldis Adamovičs	Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājs
Ingus Alliks	Labklājības ministrijas valsts sekretārs
Gunta Arāja	Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra vietniece – Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktore
Elita Barisa	Latvijas Nacionālā kultūras centra izglītības sistēmas eksperte
Ieva Beitika	Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekle
Līga Bērziņa	Biedrības “Latvijas Autisma apvienība” Valdes priekšsēdētāja
Gvido Bērziņš	Biedrības „Latvijas Studentu apvienība” pārstāvis
Maija Burima	Daugavpils Universitātes studiju prorektora pienākumu izpildītāja
Ina Druviete	Latvijas Universitātes prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā
Ināra Dundure	Latvijas Pašvaldību savienības padomniece izglītības, bērnu, jaunatnes un ģimenes jautājumos
Andris Gribusts	Biedrības “Izglītības tehnoloģiju asociācija” Valdes loceklis
Rūdolfs Kalvāns	Arodbiedrības „Latvijas izglītības vadītāju asociācija” prezidents
Inga Krastiņa	Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas Bērnu tiesību aizsardzības departamenta direktore
Baiba Moļņika	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēdētāja
Elīna Petrovska	Pārresoru koordinācijas centra Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante

Lolita Rūsiņa	Kultūras ministrijas Stratēģiskās plānošanas nodaļas vecākā referente
Inga Vanaga	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja
Iveta Vērse	Biedrības „Izglītības attīstības centrs” direktore
Gundega Zemtore	Biedrības „Vecāki par izglītību” pārstāve

Eksperti, organizatori:

Emīls Anškens	Latvijas Jaunatnes padomes prezidents
Irina Avdejeva	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības eksperte
Aļona Babiča	Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta Vecākā eksperte
Ilze Dalbiņa	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Izglītības sektora vadītāja
Andis Geižāns	Ministra biroja vadītājs
Anna Jermakoviča	Rīgas Katoļu ģimnāzijas direktore
Inita Juhņēviča	Izglītības kvalitātes valsts dienesta vadītāja
Māra Katvare	Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta vecākā eksperte
Sarmīte Pulste	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Zinātnes sektora vadītāja
Māra Sīmane	Pārresoru koordinācijas centra Attīstības plānošanas nodaļas konsultante

Darba kārtība:

1. Ievadvārdi:

- Kārlis Šadurskis, Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs, konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” priekšsēdētājs
- Baiba Moļņika, UNESCO LNK ģenerālsekretāre

2. Globālā izglītības monitoringa ziņojums “Atbildība” – rezultāti, ieteikumi

- Ilze Dalbiņa, UNESCO LNK Izglītības sektora vadītāja

3. Atbildība un sadarbība starptautiskā mērogā: UNESCO Uzraudzības komitejas pieredze

- Prof. Ina Druvieta, Latvijas Universitātes prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā

4. Redzējums par ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanu Latvijā

- Elīna Petrovska, Pārresoru koordinācijas centra Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante

5. Piedāvājums izglītības kvalitātes monitoringa sistēmai Latvijā

- Gunta Arāja, Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts sekretāra vietniece, Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktore

6. Iesaistīto pušu atbildība izglītības kvalitātes nodrošināšanā

- Inita Juhņēviča, Izglītības kvalitātes valsts dienesta vadītāja

7. Diskusija

8. Kopsavilkums un noslēgums

1.

Sanāksmes ievadā izglītības un zinātnes ministrs **Kārlis Šadurskis** apsveic klātesošos ar jauna darba cēlienu konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” atjaunotajā sastāvā, kā arī akcentē šīs dienas darba kārtības nozīmību. Uzsverot UNESCO Globālā izglītības monitoringa “Atbildība izglītībā” aktualitāti, ministrs izsaka cerību, ka ziņojumā paustās atziņas, ieteikumi un vadlīnijas tiks izvērtētas un diskusijas rezultātā varēsim secināt, kā varam tās īstenot Latvijā, sniedzot vislielāko labumu izglītības sistēmai: lai tā būtu iekļaujoša, kvalitatīva un veicinātu mūžizglītību.

Sanāksmes turpinājumā saskaņā ar Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” nolikuma 10. punktu¹ norisinās padomes vadītāja vietnieka vēlēšanas. K. Šadurskis dod vārdu **Baibai Moļņikai**, UNESCO LNK ģenerālsekretārei, lai iepazīstinātu ar procedūru. Baiba Moļņika informē, ka vietnieku apstiprina ar

¹ Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” nolikums: <https://likumi.lv/doc.php?id=79116>

vienkāršu balsu vairākumu un būtu svarīgi, lai kandidāts pārstāvētu nevalstisko sektoru. Baiba Moļņika ierosina **Rūdolfu Kalvāna**, arodbiedrības „Latvijas izglītības vadītāju asociācija” prezidenta, kandidatūru. Rūdolfus Kalvāns piekrīt kandidatūras izvirzīšanai. Balsojumā 19 nobalso “par”, 0 nobalso “pret”, Rūdolfus Kalvāns balsojumā atturas. Saskaņā ar balsojumu Rūdolfus Kalvāns ir ievēlēts par konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” vadītāja vietnieku.

2.

Kārlis Šadurskis dod vārdu Baibai Moļņikai. **Baiba Moļņika**, ievadot UNESCO globālā izglītības monitoringa ziņojuma atklāšanu, atsaucas uz sadarbības līgumu, ko 2017. gada 29. septembrī parakstīja UNESCO Latvijas Nacionālā komisija, Izglītības un zinātnes ministrija un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, kas paredz vienotu rīcību globālās rīcības programmas “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošanai Latvijā. Šajā līgumā konsultatīvā padome “Izglītība visiem” minēta kā viens no tā īstenošanas mehānismiem – koordinācijas centrs –, tādēļ arī šo sanākumi var uzskatīt kā līguma īstenošanas aktivitāti, diskusiju par idejām, kas paustas programmā: kā meklēt lokālus risinājumus globālām problēmām, kā nodrošināt vides ilgtspējīgu attīstību, kā uzrunāt un iesaistīt jauniešus šajā procesā. Baiba Moļņika informē, ka UNESCO globālais izglītības monitoringa ziņojums “Atbildība izglītībā” tika atklāts UNESCO ģenerālkonferences 39. sesijā š.g. novembrī, piedaloties arī prof. Inai Druvietei, kura pārstāv Latviju UNESCO “Izglītība 2030” Uzraudzības grupā. Viena no ziņojuma atziņām – stiprināt dažādu sadarbības forumu, darba grupu, konsultatīvo padomju lomu izglītības politikas veidošanā un īstenošanā.

Sanāksmes turpinājumā **Ilze Dalbiņa** iepazīstina konsultatīvās padomes locekļus ar atziņām, kas paustas UNESCO globālajā izglītības monitoringa ziņojumā “Atbildība izglītībā”² (prezentācija –2. pielikumā). Viņa informē, ka šis ir otrais izglītībai veltītais ziņojums UNESCO izdotajā publikāciju sērijā, kas uzrauga progresu ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā izglītībā. Tas sastāv no divām daļām: pirmajā ir aplūkota konkrēta tēma, šogad – atbildība izglītībā (angliski lietots termins – *accountability*), savukārt otrajā daļā analizēts katrs no 10 izglītības mērķiem. ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi izglītībā ir sevišķi nozīmīgi šajā laikā, kad, neraugoties uz izglītības jomā panākto progresu, joprojām pastāv būtiski, globāli risināmi jautājumi.

Ziņojumā uzsvērts: pienākumus izglītības sistēmā mēs varam sadalīt, bet atbildība par izglītības kvalitāti ir kopēja. Tomēr cilvēki nevar atbildēt par rezultātiem, kurus viņiem grūti ietekmēt, piemēram, skolotāji nevar tikt vienpusēji vainoti par zemiem skolēnu eksāmenu rezultātiem, kurus ietekmē dažādi faktori. Atbildības sistēmai nepieciešama elastīga pieeja, jo vieni atbildības mehānismi var būt efektīvi kādā noteiktā kontekstā un atsevišķos izglītības aspektos, bet traucējoši, pat kaitīgi – citos.

Ziņojuma autori apstiprina, ka valdības nes lielāko atbildību par kvalitatīvas izglītības pieejamību visiem, un aicina radīt iespējas regulārai komunikācijai ar visām izglītības sistēmā iesaistītajām pusēm, tostarp stiprināt speciālu izglītības komiteju, padomju lomu. Ziņojums uzsver, ka labi izstrādāts, reālistisks izglītības politikas plāns (pamatnostādnes), kurā ir skaidri noteiktas atbildības jomas, ir

² Ziņojums “Atbildība izglītībā” pieejams šeit (angļu valodā): <https://en.unesco.org/gem-report/>

atbildīgas izglītības sistēmas pamatā. Tāpat valdības aicinātas veidot publiski pieejamus nacionālos izglītības pārskatus, tostarp izglītības finansējuma pārskatus.

Ziņojumā valdības aicinātas izvairīties no atbildības sistēmām, kas balstītas sodos – īpaši no sankcijām pret skolotājiem un skolām un to vērtēšanas, vadoties pēc pavisam nedaudziem sasniegumu rādītājiem. Ziņojums liecina, ka skolēnu eksāmenu rezultātu izmantošana skolu vai skolotāju vērtēšanas nolūkā var pasliktināt mācību un izglītības kvalitāti. Tas veicina pārmērīgu uzsvaru uz konkurenci, sašaurina mācību programmā un saturā iekļauto tēmu izskatīšanu, atbalsta mācīšanu, kas orientēta tikai uz pārbaudījumiem, demotivē skolotājus un ierobežo mazāk talantīgo skolēnu izaugsmes iespējas.

Kā uzskata ziņojuma autori, valdībām vajadzētu ieguldīt resursus informācijas iegūšanai, kas uzlabo izpratni par izglītības sistēmas stiprākajām un vājākajām pusēm, tomēr vienlaikus jābūt uzmanīgiem ar datu lietošanu: visi apkopotie dati jāizmanto atbilstošam mērķim. Datu vākšanas izmaksām vajadzētu atbilst valsts iespējām tos apstrādāt. Skolotāju un skolu atskaitēm amatpersonām nevajadzētu būt birokrātiskai formalitātei, bet gan notikt sasaistē ar mācību procesa uzlabošanu.

Būtiski, lai, vērtējot skolu darbību un izglītības kvalitāti, vērtēšanas komisijas, inspekcijas ņemtu vērā ne tikai skolas materiālo nodrošinājumu, bet arī mācību procesu raksturojošus indikatorus.

Ziņojuma autori akcentē, ka ne tikai valdības un ministrijas, bet ikviens sabiedrības loceklis ir atbildīgs par izglītības kvalitātes uzlabošanu (3. pielikums). Ziņojumā akcentēta pilsoniskās sabiedrības un nevalstisko organizāciju loma, aicinot iedzīvotājus paust aktīvu pozīciju par izglītības sistēmas jautājumiem, kas tos satrauc vai neapmierina, tostarp rīkot kampaņas, ziņot par pārkāpumiem u.c. Kā īpaša sabiedrības grupa izcelta jaunieši – studenti, kuru aktīvā darbošanās, piemēram, Čīlē, Dienvidāfrikas Republikā likusi valdībām mainīt izglītības finansējuma politiku. Īpaši nozīmīga ir arī vecāku aktīva līdzdarbība, piemēram, ASV vecāku vadīta kampaņa panāca, ka no skolu grāmatām tika izņemta informācija, kas noliedza klimata pārmaiņu esamību.

Prezentācijas noslēgumā Ilze Dalbiņa pievēršas ziņojuma statistikas datiem, komentējot indikatorus saistībā ar šādiem ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem: 4.3 (profesionālā, augstākā un pieaugušo izglītība), 4.4 (prasmes darbam), 4.5 (līdztiesība) un 4.7 (izglītība ilgtspējīgai attīstībai). Saskaņā ar ziņojuma datiem vairāk sieviešu nekā vīriešu pabeidz augstskolu, taču daudz retāk tās iegūst izglītības grādu kādā no STEM nozarēm. Kā izaicinājums ziņojumā ir minēts arī pieaugušo, kuri nav ieguvuši pamatskolas izglītību, atgriešanās izglītības sistēmā.

Ziņojums vēsta, ka datorprasmes ir būtiskas, lai pilntiesīgi iekļautos 21. gadsimta sabiedriskajā un darba dzīvē. Tomēr vēl šodien lielākajai daļai pieaugušo nabadzīgākajās valstīs trūkst datora pamatprasmes, piemēram, Zimbabvē un Sudānā tikai 4% iedzīvotāju prot nokopēt un pārvietot datus dokumentā. Arī valstīs ar augstiem ienākumiem datorprasmes var būt izaicinājums, piemēram, Polijā, Itālijā, Īrijā pārnest datus prot mazāk nekā puse iedzīvotāju. Latvijas rādītāji ir vidēji – apmēram puse iedzīvotāju prot datus pārkopēt un pārnest uz citu vietu dokumentā, bet tikai trešdaļa iedzīvotāju prot datorā lietot vienkāršas aritmētiskas formulas. Runājot par dzimumu līdztiesības jautājumiem, pasaulē sievietes biežāk nekā vīrieši ir skolotājas, bet retāk – skolu direktores. Piemēram, Japānā tikai

6% no visiem sākumskolas direktoriem ir sievietes. Savukārt Latvijā situācija ir pretēja – apmēram 80% skolu direktoru ir sievietes, savukārt 90% skolotāju ir sievietes. 4.7 mērķis mēra izglītības ilgtspējīgai attīstībai iekļaušanu mācību saturā. Dati liecina, ka tikai 7% skolotāju izglītības programmās ir iekļauta izglītība ilgtspējīgai attīstībai. Uzstāšanās noslēgumā Ilze Dalbiņa aicina iepazīties ar ziņojumā pieejamo datu klāstu. Ziņojums lejuplādējams šeit: <https://en.unesco.org/gem-report/report/2017/accountability-education>

Komentējot ziņojumā apkopotos datus, **Kārlis Šadurskis** uzsver, ka racionāla izglītības pārvaldība, sakārtota izglītības sistēma un tās darbības atbilstība noteiktajiem mērķiem ir kvalitatīvas izglītības priekšnoteikums. Latvijas izglītības sistēmai jātiecas sasniegt augstāku izglītības kvalitāti, nekā citās attīstītajās valstīs, lai veiksmīgi ar tām konkurētu. Ziņojuma dati ir vērtīgi tālākajam darbam.

Sanāksmes vadību pārņem padomes vadītāja vietnieks Rūdolfs Kalvāns.

3.

Turpinājumā vārds tiek dots prof. **Inai Druviete**, kura pārstāv Latviju un II Reģionālo grupu UNESCO "Izglītība 2030" Uzraudzības grupā (*UNESCO Education 2030 Steering Committee*). Atsaucoties uz iepriekšējo ziņojumu, Ina Druviete atzīmē, ka tas analītiski atspoguļo Uzraudzības grupas darbu un lēmumus. Ina Druviete uzsver, ka Uzraudzības grupas mērķis ir veicināt sadarbību starp dažādām iesaistītajām pusēm, lai sasniegtu 4. Ilgtspējīgas attīstības mērķi – kvalitatīvu izglītību visiem. Profesore informē, ka Uzraudzības grupā darbojas kopš 2016. gada, un darbības termiņš noslēgsies 2018. gada februārī. Šajā darba grupā tāpat kā citās ANO un UNESCO struktūrās darbojas reģionālais princips: II Reģionu pārstāv Latvijas, Ukrainas un Krievijas delegāti. Ekspertes dalību komisijā atbalstījuši gan UNESCO LNK pārstāvji, gan Latvijas pastāvīgās pārstāvniecības UNESCO un OECD darbinieki Parīzē, gan Latvijas Universitāte. Notikušas vairākas klātienes tikšanās gan Parīzē, gan Ņujorkā. Sanāksmes komisijas sēdēs tiek uzklauti pamata ziņojumi, organizēta diskusija, kuras rezultātā tiek sagatavots noslēguma ziņojums. Kā nozīmīgākos sanāksmju gala dokumentus Ina Druviete min Darbības stratēģiju (*Terms of Reference*³) un Ceļa karti sadarbībai Ilgtspējīgas attīstības izglītības mērķa sasniegšanai 2017.-2019. gadam.

Latvija darbojas 4. darba grupā, kas īpaši pievēršas viedokļu pārstāvniecības un komunikācijas jautājumiem. Kā liecina arī šodienas ziņojums, jebkuras izglītības politikas nozīmīgs aspekts ir saikne ar sabiedrību un sadarbība starp dažādiem aktoriem – iesaistītajām pusēm. Tikpat būtisks ir salīdzinošais aspekts – jāsaprot, kā Latvijas izglītības sistēma vērtējama pasaules kontekstā, kādi ir nozīmīgākie izglītības attīstības virzieni pasaulē. Visi izglītības procesi ir saistīti, un, atsaucoties uz iepriekšējo ziņojumu, varam mācīties no pilnīgi visām pasaules valstīm. Kā piemēru var minēt 2017. gada 29.-30. jūnijā Uzraudzības grupas sanāksmē formulētos globālos izaicinājumus (plašāk –4. pielikumā), no kuriem gandrīz visi aktuāli arī Latvijai. Lai gan Uzraudzības grupā pārstāvētas valstis no dažādiem kontinentiem, izglītības izaicinājumi ir līdzīgi.

Prof. Ina Druviete atzinīgi vērtē sadarbības stiprināšanos starp UNESCO un OECD. OECD salīdzinošie izglītības pētījumi ir labi zināmi Latvijā un daudzi no tajos apkopotajiem ieteikumiem jau ir atrodami

³ Pieejama šeit: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002496/249634E.pdf>

Latvijas Izglītības attīstības pamatnostādņēs. Tomēr tikpat būtiski šādās sanāksmēs ir sajūst to, kas nav formulēts dokumentos, bet uz ko pasaule tiecas. Nozīmīga tendence: aizvien mazāka vērība pievērsta formāliem izglītības rādītājiem, piemēram, centralizētiem eksāmeņiem, bet aizvien lielāka uzmanība – rakstura audzināšanai, personības attīstībai. Arī OECD kā galveno izglītības uzdevumu ir formulējusi cilvēka personības veidošanu. Dalība šajā grupā ir iespēja Latvijai ne tikai gūt starptautisku pieredzi, bet arī sniegt savu ieguldījumu izglītības attīstībā pasaulē.

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja **Inga Vanaga** pateicas Inai Druvieteī par prezentāciju un atzīmē 3. UNESCO Uzraudzības grupas sanāksmes (2017. gada 29.-30. jūnijs) ieteikumu aktualitāti Latvijā (prezentācija – 4. pielikumā). Būtiski, ka ne tikai Eiropas, bet pasaules līmeņa forumos tiek spriests par sadarbības un sociālā dialoga nozīmību. Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība kā nacionāla līmeņa partneris vērš uzmanību uz nepieciešamību pilnveidot savstarpējo sadarbību Latvijā dažādu reformu ieviešanā, lai starptautiskie ieteikumi nepaliktu tikai uz papīra, bet būtu īstenoti dzīvē, un mēs varētu runāt par progresīvākiem izglītības attīstības rādītājiem.

4.

Turpinot sarunu par izglītības mērķiem, indikatoriem un monitoringu, Rūdolfs Kalvāns dod vārdu Elīnai Petrovskaī. Stāstījuma ievadā **Elīna Petrovska** iezīmē, ka prezentācijā tiks kopskatītas izglītības, atbildības un nacionālās attīstības tēmas un aicina klātesošos iepazīties ar Nacionālajā attīstības plānā⁴ (NAP 2020) izvirzīto redzējumu: “Galvenais ir spert pirmo soli un saprast, ka atbildība par savu valsti sākas no atbildības par savu rīcību un savu dzīvi, kā arī cieņas pret citiem un atšķirīgo!” Tas sasaucas ar pirmajā prezentācijā pausto UNESCO viedokli.

Eksperte informē, ka Pārresoru koordinācijas centrs ir analizējis, kā 17 Ilgtspējīgas attīstības mērķi un 169 apakšmērķi sasaucas ar nacionālā līmeņa dokumentiem. Secināts, ka 16 no 17 mērķiem jau ir iestrādāti Latvijas politikas plānošanas dokumentos (NAP 2020), bet viens no mērķiem, kas saistīts ar dzimumu līdztiesības veicināšanu, ir horizontāls mērķis un attiecināms uz visiem politikas plānošanas dokumentiem. Runājot par dažādu datu pieejamību saistībā ar Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, Elīna Petrovska vērš uzmanību tam, ka sadarbībai atvērta ir arī Centrālā statistikas pārvalde.

Ja skatāmies Ilgtspējīgas attīstības mērķu apakšmērķus NAP 2020 un Latvija 2030⁵ kontekstā, mēs Latvijā īstenojam un monitorējam 43 apakšmērķus. Ja analizējam visu nozaru plānošanas dokumentus, tad Latvija jau īsteno 113 apakšmērķus. Tas ir ļoti daudz. Savukārt, ja skatāmies Latvija 2030 un stratēģijas Eiropa 2020⁶ ietvarā, nabadzības novēršana ir viens no nozīmīgākajiem mērķiem. ANO Ilgtspējas attīstības mērķos nabadzības mazināšanas mērķis ir definēts vispārīgi, savukārt NAP

⁴ Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4247>

⁵ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam: https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/Latvija_2030_7.pdf

⁶ Stratēģija “Eiropa 2020”: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_lv

2020 uzsvērtā tieši nabadzības riska mazināšana strādājošiem ar bērniem. ANO Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam veidota visām valstīm, taču katrai valstij ir savas prioritātes.

Elīna Petrovska informē, ka Pārresoru koordinācijas centrs aicina politikas plānotājus, īstenotājus iepazīties ar publiski pieejamu informatīvu rīku – Ilgtspējīgas attīstības mērķu kartējumu (pieejams mājaslapā www.pkc.gov.lv⁷). Tas ļauj izpētīt rezultātos rādītājus un to vērtības, kas parādās NAP2020 un Latvija 2030, kā arī nozaru politikas dokumentos pret visiem 169 apakšmērķiem, kurus izvirza ANO. Tabulā var arī redzēt, kuros politikas dokumentos ir izvēsta paredzētā rīcība. Kartējumā iekļauti ne tikai ANO, bet arī Eurostat, OECD u.c. dati.

Šobrīd norit NAP2020 vidusposma novērtējums. Tajā iesaistījušies vairāk nekā 700 cilvēku, tostarp eksperti, politiķi. Tas nepieciešams gan lai izvērtētu rādītājus, gan analizētu datus par finansējumu, īpaši par papildu finansējuma piešķiršanu NAP2020 iekļauto mērķu sasniegšanai. Līdz 1. decembrim gaidām informāciju no ministrijām. NAP izvērtējums ietekmēs nozaru plānošanas dokumentus, kas savukārt ietekmēs Ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu Latvijā. Piemēram, 4. Ilgtspējīgas attīstības mērķis – kvalitatīva izglītība – NAP2020 ir zem politikas nozares “Izglītība”, taču šis mērķis ir saistīts arī ar kultūras politiku, inovācijām, sociālo, nodarbinātības, veselības politiku u.c. (plašāk – 5. pielikumā).

Runas noslēgumā Elīna Petrovska iepazīstina konsultatīvās padomes locekļus ar 20. novembrī iznākušo Eiropas Komisijas publikāciju par Ilgtspējīgas attīstības īstenošanu Eiropas Savienības valstīs⁸. Tā pieejama tiešsaistē bez maksas. Ir izstrādāts arī jauns prezentāciju, grafiku veidošanas rīks, kurā izmantoti Eurostat dati⁹. Ar tā palīdzību var analizēt datus un veikt salīdzinošos pētījumus Eiropas Savienības valstīs. Kā piemēru Elīna Petrovska prezentē datu kopu par no skolas izkritušo skaitu Latvijā un Eiropas Savienībā kopumā (plašāk – 5. pielikumā).

Rūdolfs Kalvāns, komentējot iepriekšējo prezentāciju, uzsver, ka datu kvalitātei, sakārtotībai un spējai tos klasificēt ir liela vērtība, īpaši priekš tiem, kas ar šiem datiem pēc tam strādā. Eurostat jau iepriekš ir piedāvājis dažādus datus, bet tagad šie dati piedāvāti citā griezumā un lietotājiem draudzīgākā formātā. Turpinājumā Rūdolfs Kalvāns uzdod jautājumu Latvijas Pašvaldību savienības padomniecei Inārai Dundurei par to, kā Ilgtspējīgas attīstības mērķi un uzstādījumi nacionālās politikas plānošanas dokumentos sasauca ar pašvaldību stratēģijām un plāniem.

Ināra Dundure apstiprina, ka tas lielā mērā ir atkarīgs no pašvaldību kapacitātes: ir pašvaldības, kurās ir augsta administratīvā kapacitāte un kuras balsta attīstības stratēģijas pašu apkopotos un nacionālos rādītājos, bet ir pašvaldības ar zemāku kapacitāti, kuras savām stratēģijām kā pamatu izmanto citu pašvaldību pieredzi.

Atsaucoties uz pieredzi UNESCO, OECD un citos forumos, Ināra Dundure uzskata, ka mēs Latvijā reizēm nenovērtējam to, kas mums ir un kādā līmenī mēs strādājam. Ir vairāk jārunā par mūsu

⁷ IAM kartējums: www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/ano-ilgtspejigas-attistibas-merki/iam-kartejums

⁸ Sustainable Development in the European Union: Monitoring Report on Progress Towards The SDGs in an EU Context: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/8461633/KS-04-17-780-EN-N.pdf/f7694981-6190-46fb-99d6-d092ce04083f>

⁹ How has the EU progressed towards the SDGs?: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/key-findings>

pozitīvo pieredzi. Kā piemērs minēta Francijas prezentācija kādā no nesenantajām konferencēm, kur stāstīts par skolās izmantotu IT sistēmu, ar kādu mēs strādājam jau vismaz piecus gadus. Tas attiecas ne tikai uz valsti, bet arī uz pašvaldībām. Arī daudzas mazās skolas ir izcilas, un tām ir laba pieredze, bet citas skolas pasniedz savus sasniegumus labāk.

Rūdolfs Kalvāns pievienojas teiktajam, akcentējot administratīvās kapacitātes nozīmi arī skolās.

5.

Sanāksmes turpinājumā konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" locekļus uzrunā **Gunta Arāja**, pirmo reizi plašākai auditorijai prezentējot Izglītības un zinātnes ministrijas piedāvājumu izglītības kvalitātes monitoringa sistēmai. Iepriekš sistēma vairāk balstījusi uz kvantitatīvajiem datiem, kas plaši pieejami Valsts izglītības informācijas sistēmā¹⁰, tomēr šie dati ne vienmēr ļauj izdarīt pilnīgus secinājumus par izglītības sistēmas kvalitāti. Ir veikti arī vairāki mēģinājumi, eksperimenti, kā mērīt izglītības kvalitāti. Pasaulē tiek runāts par 3 blokiem, kuru komponentu summai vajadzētu signalizēt, vai izglītība ir kvalitatīva vai nav. Tie ir: ieguldījumu kvalitāte, izglītības procesa kvalitāte, mācību rezultātu kvalitāte. Prezentācija – 6. pielikumā. Gunta Arāja informē, ka šo bloku apakšsadaļas vēl ir izstrādes procesā, un izsaka cerību, ka 2018. gadam novirzītais Eiropas Savienības struktūrfondu finansējums ļaus stiprināt pierādījumos balstītu izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmu Latvijā.

Jau šobrīd Izglītības un zinātnes ministrijas rīcībā ir jauniešu kārtoto pārbaudes darbu rezultāti, izglītības iestāžu akreditācijas informācija, izglītības iestāžu vadītāju vērtēšanas informācija, pedagoģiskās darbības kvalitātes vērtēšanas dati u.c. statistikas dati, kā arī dažādu starptautisko salīdzinošo pētījumu rezultāti. Svarīgi tos sakārtot vienotā sistēmā.

Eiropas sadarbības sistēmai "Izglītība un apmācība 2020" ir savi rādītāji, un drīzumā būs nepieciešams definēt jaunus, saprast, vai mēs tiem piekrītam, vai tie raksturo mūsu izglītības kvalitāti, vai pievienojamies datu vākšanai, jo tas ir papildu darbs gan mums, gan Centrālajai statistikas pārvaldei u.c. institūcijām. Arī runājot par Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, ir dati, ko šobrīd nevācam un nevāksim, jo tie nav sistēmu raksturojoši dati.

Līdz 2018. gada beigām plānotam izstrādāt rāmi tam, kādu monitoringa sistēmu gribam redzēt, lai nākamās izglītības attīstības pamatnostādnes būtu veidotas, balstoties uz šādu ietvaru.

Runājot par datu vākšanu, svarīgi organizēt ne tikai īstermiņa apsekojumus, bet veikt arī longitūdinālos pētījumus izglītībā. Jau šobrīd esam pazīstami ar starptautiskiem pētījumiem (PISA, TALIS u.c.), taču tie raksturo tikai dažus aspektus, tādēļ nepieciešami nacionālie pētījumi – pasūtījums mūsu zinātniskajām institūcijām regulāri sekot līdzi tam, kā attīstās mūsu izglītība, kāds ir skolēnu sniegums dažādos vecuma posmos, kā tiek sagatavoti jaunie pedagogi, kādas izmaiņas veikt. Arī ministrijai ir jāiemācās ne tikai veikt administratīvās izmaiņas, bet analizēt datus veikt pārmaiņas kvalitatīvi. Loģiskā secība ir šāda: datu vākšana, analīze, uzlabojumu plānošana, ieviešanas atbalsts (plašāk – 6.pielikumā).

¹⁰ Pieejama šeit: www.viis.lv

Eiropas struktūrfondu projekts plānots no 2018. gada līdz 2022. gada 31. decembrim sadarbībā ar Izglītības kvalitātes valsts dienestu un Valsts izglītības satura centru. Tā ietvaros tiks izveidota gan monitoringa sistēma, gan arī īstenota pirmā pētījumu programma. Projekta finansējums ir 4,3 miljoni eiro, taču gandrīz 60% no tā paredzēti izglītības pētījumiem. Mums ir nepieciešami cilvēkresursi, zināšanu bāze; nevaram pārņemt citu valstu piemērus. Gunta Arāja informē, ka 2018. gadā būs izveidota ekspertu komanda, kas veidos monitoringa ietvaru, un aicina klātesošos būt atsaucīgiem, diskutēt, kā arī kādā no turpmākajām konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" sanāksmē turpināt sarunu par piedāvāto sistēmu.

Ināra Dundure informē, ka Latvijas Pašvaldību savienība atbalsta šo iniciatīvu ir parakstījusi nodomu protokolu ar Izglītības un zinātnes ministriju.

Uzrunas noslēgumā **Gunta Arāja** iezīmē paralēlos reformu procesus, kas šobrīd noris Latvijas izglītībā (plašāk – 6. pielikumā). Plānota arī Valsts izglītības informācijas sistēmas nākamā attīstības fāze, tostarp dažādu analītisko rīku izveide.

Inga Vanaga uzdod precizējošu jautājumu par Eiropas Savienības struktūrfondu īstenošanas ietvarā minēto "pedagogu darbības kvalitātes novērtēšanas informācijas izmantošanu": vai ar to tiek saprastas kvalifikācijas pakāpes?

Gunta Arāja precizē, ka tā ir informācija, kas šobrīd ir Izglītības kvalitātes valsts dienesta rīcībā attiecībā uz vērtēšanu. Eksperte akcentē, ka jautājums par kvalifikācijas sistēmas datu izmantošanu vēl ir diskutējams. Tie ir dati, kas apliecina kaut kāda noteikta procesa norisi. Vai mēs tos izmantojam un kam mēs tos izmantojam, vai tie ir jākrāj mapēs vai var atrasties digitālā formā Valsts izglītības informācijas sistēmā (VIIS) un izmantoti dažādos līmeņos, tas mums nākamā gada laikā ir jāizlemj.

Rūdolfs Kalvāns jautā, vai apkopotie kvalitatīvie un kvantitatīvie dati būs izmantojami ne tikai nacionālajā, bet arī iestādes līmenī. Šis jautājums ir aktuāls arī saistībā ar OECD pētījumiem, kuros iestādes līmenis ir pieejams tikai pētniekiem.

Gunta Arāja precizē, ka OECD gadījumā tā ir vispārēja vienošanās. Latvijā ir paredzēts, ka arī skolas un iestādes līmenis būs izveidots. Arī lielāko daļu datu sistēmā ievada skolas. Gunta Arāja atgādina par neveiksmīgo skolas.lv projektu, kuram pamatā bija laba ideja: bija paredzēts publiskais profils, kurā būtu pieejami noteikti dati iestādes, sistēmas un valsts līmenī. Ir doma VIIS šādu publisku profilu izveidot.

Nākotnē plānots sistēmu veidot divos līmeņos. Pirmajā – publiski pieejamajā – tiks regulāri publicēti analītiskie pārskati. Otrais līmenis būs pieejams reģistrētiem lietotājiem, tas saturēs plašāku informāciju. Šobrīd VIIS sistēmā var redzēt tikai datus, ko katrs pats ir ievadījis. Nākotnes sistēmu plānots veidot tā, lai dati būs izmantojami ne tikai politikas plānošanas dokumentu veidošanai.

Ināra Dundure lūdz atgriezties pie prezentācijas otrā slaida "Izglītības kvalitātes definēšana" un atsaucas uz nupat pieņemtajiem izglītības likuma grozījumiem. Finansējums vidējās izglītības pakāpei ir tiešā korelācijā ar izglītības kvalitāti. Runājot par kvalitātes monitoringa sistēmu, viens posms ir rādītāju izstrāde, bet otrs ir sistēmas pilnveide. Kad un kā plānots šos procesus savienot, kāds ir laika

grafiks, jo 2018. gadā notiks Ministru Kabineta noteikumu izstrāde un būtu loģiski, ja būtu sasaiste ar šiem kritērijiem. **Gunta Arāja** atbild, ka tas ir plānots.

Ināra Dundure uzsver, ka šie kritēriji ir jāaktualizē, jo šobrīd vidējās izglītības posmā vienīgais kritērijs ir centralizēto eksāmenu rezultāti. **Gunta Arāja** apstiprina, ka šobrīd situācija patiešām ir šāda, bet tas nedrīkst būt vienīgais rādītājs. Ir jāvienojas un jāizveido jauna kritēriju sistēma. Pēc laika grafika Ministru Kabineta noteikumu izstrāde ir pirmā aktivitāte, ar ko mēs sāksim. Tas ir svarīgi ne tikai dēļ jaunajām Izglītības attīstības pamatnostādņēm, bet ir jāsāk arī definēt, ko vēlamies jaunajā NAP.

Diskusijas noslēgumā **Rūdolfs Kalvāns** vaicā, vai absolventu nodarbinātības rādītāji būs starp izglītības kvalitātes rādītājiem. **Gunta Arāja** apstiprina, ka tas ir plānots. Jau no 1. janvāra tiks vākti dati par augstākās izglītības absolventu darba vietām.

6.

Sanāksmes turpinājumā vārds tiek dots **Initai Juhņēvičai**. Eksperte atklāj, ka aicināta sanāksmē runāt par visu iesaistīto pušu atbildību, tāpēc prezentāciju sāk ar Ministru kabineta noteikumos apstiprinātā Izglītības kvalitātes valsts dienesta mērķi: nodrošināt kvalitatīvu un tiesisku izglītību. Mēs labi apzināmies, ka Izglītības kvalitātes valsts dienests viens pats nevar nodrošināt izglītības kvalitāti, tāpēc svarīga ir sadarbība ar visām iesaistītajām pusēm. Esam gatavi uzņemties savu daļu atbildības par izglītības kvalitātes monitoringu un pilnu atbildību par atbalsta sniegšanu valsts un privātajām izglītības iestādēm, pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām izglītības procesa īstenošanā.

Izglītības mērķu sasniegšanai ir būtiska visu pušu vienota izpratne par to, kas ir kvalitatīva izglītība, kāda ir laba skola, kādi kritēriji liecina par to, ka skola strādā kvalitatīvi, un kas būtu jāuzlabo, lai uzlabotu izglītības kvalitāti.

Būtiska nozīme ir skolas iekšējai un ārējai vērtēšanai. Latvijā skolu vērtēšanas sistēma izstrādāta jau 2002. gadā Pasaules bankas projekta ietvaros. Projekta filosofija ir aktuāla vēl līdz šim. Jāpiemin arī ārējo sadarbības partneru – OECD ekspertu – iesaiste. Vēl pirms iestāšanās OECD tika veikta detalizēta izglītības sistēmas analīze. Tieši skolas darba kvalitātes vērtēšanas sistēma tika atzīta par vienu no Latvijas veiksmes stāstiem.

Klātesošie jau zina skolu vērtēšanas un attīstības plānošanas rokasgrāmatas, kas izdodas 2002. gadā un ir vēl aizvien aktuālas. Atbildība par kvalitatīvas izglītības nodrošināšanu jāuzņemas visām ieinteresētajām pusēm: skolai, vecākiem, pašvaldībām, ārējiem vērtētājiem un ekspertiem. Tikai sadarbojoties tiek veicināta izglītības kvalitāte.

Inita Juhņēviča pievērš klātesošo uzmanību prezentācijas ceturtajam slaidam (prezentācija – 7.pielikumā), kurā shematiski atspoguļota kvalitātes nodrošināšanas sistēma. Kā atslēgas figūru eksperte izceļ izglītības iestādi, kura regulāri ik gadu veic sava darba pašvērtējumu. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem informācija ik gadu ir jāatjauno un jāpublisko. Skolas ārējā akreditācija notiek reizi sešos gados.

Runājot par šo sistēmu, Inita Juhņēviča atsauc atmiņā sarunu ar OECD ekspertiem, kuri jautāja, kas notiek starplaikā starp ārējām akreditācijām. Atbilde tika sniegta saskaņā ar normatīvajiem aktiem:

izglītības kvalitāti uzrauga pašvaldība, kas ir izglītības iestādes dibinātājs. Pašvaldības ne tikai nodrošina konsultācijas, palīdzību, bet arī kontrolē un sniedz ierosinājumus skolām izglītības kvalitātes uzlabošanai.

Izglītības kvalitātes valsts dienests ņem vērā OECD ieteikumus attiecībā uz kvalitātes nodrošināšanas sistēmu. Kopumā bija trīs ieteikumi, no kuriem divi jau ir ieviesti. Pirmais ieteikums bija direktoru un pirmsskolas izglītības iestāžu vadītāju vērtēšanas ieviešana, kas tiks uzsākta 2018. gada 1. janvārī. Otrais ieteikums bija stiprināt izglītības iestāžu dibinātāju (vairākumā gadījumu – pašvaldību) lomu kvalitātes nodrošināšanā. To esam paveikuši ar Ministru kabineta grozījumiem 2016. gada decembrī. Piemēram, šobrīd, ja skola tiek akreditēta uz diviem (nevis sešiem) gadiem, tad pašvaldībai kopā ar skolu mēneša laikā jāizstrādā uzlabojumu plāns, jāiesniedz dienestā un pēc tam jāuzrauga tā īstenošana. Trešais ieteikums, kas vēl nav īstenots, paredz labās prakses piemēru apzināšanu, publicēšanu. Akreditācijas laikā ir daudz labu piemēru un informācijas, kuru būtu vērts izplatīt izglītības iestādēm un kas varētu palīdzēt to darbā. Lai gan šī ieteikuma īstenošanai nav nepieciešami normatīvo aktu grozījumi, tas prasa cilvēkresursus.

Runājot par akreditācijas procesu, eksperte uzsver, ka komisijas eksperti ir skolu direktori, NVO pārstāvji, augstskolu mācībspēki. Viņu uzdevums nav sodīt izglītības iestādi, bet gan objektīvi izvērtēt darbu un sniegt ieteikumus skolas darba uzlabošanai. Izglītības kvalitātes valsts dienests šo procesu organizē, koordinē.

Skolu darba kvalitātes vērtēšana sastāv no iekšējā vērtējuma (skolas pašvērtējuma) un ārējā vērtējuma (akreditācijas). Tas, kas abiem ir kopīgs, ir vienoti vērtēšanas kritēriji. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem ir izvirzīti 19 obligātie vērtēšanas kritēriji, kas vērtē skolas darbu. Tikai 2 kritēriji no 19 ir skaidri kvantitatīvi izmērāmi: skolas sniegums ikdienas darbā (bērnu atzīmes) un skolēnus sniegums valsts pārbaudes darbos (centralizēto eksāmenu u.c. rezultāti)¹¹. Tur ietverts atbalsts skolēniem, mācīšanās process, sadarbība ar vecākiem, personālrесursi, materiālie resursi u.c. Šobrīd, vērtējot skolas darbu, neliekam lielāko uzsvaru uz mērāmiem indikatoriem, bet tieši uz procesu. Tas ir darīts ar vienu mērķi: lai augstāko vērtējumu var saņemt ne tikai Rīgas ģimnāzijas, kurās atlasīti paši izcilākie skolēni, bet arī skolas, kuras iegulda lielu darbu skolēnu izaugsmei.

Baiba Moļņika vaicā, kādēļ daudz tiek runāts par izmērāmajiem kritērijiem, bet daudz retāk – par procesa kritērijiem, par skolām, kas ir izcilas citos kritērijos.

Inita Juņēviča apstiprina, ka tā ir taisnība, ka sabiedrība redz izmērāmos kritērijus. Mēs neesam pratuši sabiedrībai parādīt parejos 17 kritērijus, arī medijus tas maz interesē. Informācijai par skolu sasniegumiem ir jānāk kopā ar labo praksi.

Prezentācijas noslēgumā Inita Juņēviča uzsver, ka sadarbība ir viena no 21. gadsimta prasmēm, un izceļ jaunvārdu “koprade”, jo tas raksturo gan Izglītības kvalitātes valsts dienesta vērtības, gan to, kas nepieciešams izglītības kvalitātes vērtēšanas un nodrošināšanas procesā. Ir jāsadarbojas, jāpalīdz un

¹¹ Kārtība, kādā akreditē izglītības iestādes, eksaminācijas centrus un citas Izglītības likumā noteiktās institūcijas, vispārējās un profesionālās izglītības programmas un novērtē valsts augstskolu vidējās izglītības iestāžu, valsts un pašvaldību izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību: <https://likumi.lv/doc.php?id=287602>

jāatbalsta vienam otrs. Šis vārds ekspertes redzējumā arī simbolizē konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" līdzšinējo un turpmāko darbu.

7.

Uzsākot diskusijas daļu, sanāksmes vadītājs **Rūdolf Kalvāns** min sasaisti starp Guntas Arājas un Initas Juņēvičas prezentāciju, norādot, ka pieminētās septiņas jomas un 19 kvalitātes rādītāji būtu iekļaujami arī 3 klasiskajos kvalitātes mērījumu blokos (plašāk – 6.pielikumā).

Rūdolf Kalvāns aicina Baibu Moļņiku iepazīstināt klātesošos ar diskusijas jautājumiem. Diskusijai izvirzīti divi jautājumi: Pēc kādiem kritērijiem mērāma izglītības sistēmas kvalitāte? Kādi faktori ietekmē sabiedrības vērtējumu par izglītības kvalitāti?

Rūdolf Kalvāns komentē, ka uz pirmo jautājumu atbilde būs ministrijas izstrādātais indikators un rādītāju modelis un aicina sākt diskusiju ar otro jautājumu par sabiedrības un mediju interesi.

Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekle **Ieva Beitika** pievienojas iepriekš teiktajam, ka medijiem ir ļoti liela loma sabiedriskās domas veidošanā, bet ir jāpievērš uzmanība arī nepieciešamībai izglītēt medijus par šiem jautājumiem. Viņa akcentē, ka šobrīd ir aktuāls jautājums par Latvijas sabiedrisko mediju mūžizglītības programmu. Šogad, plānojot sabiedrisko pasūtījumu Latvijas televīzijā un Latvijas radio, esam ietvēruši 6 sabiedriskā labuma mērķus, no kuriem viens ir zināšanas. Ir arī atsauce uz kopradi. Ieva Beitika piekrīt, ka ir jāveic nopietns kopīgs darbs, un aicina uz sadarbību.

Daugavpils Universitātes studiju prorektora pienākumu izpildītāja **Maija Burima** apraksta situāciju augstākajā izglītībā. Runājot par augstākās izglītības kvalitāti, to šobrīd uzrāda gan pašnovērtējuma ziņojums, gan ārējā akreditācija. Šobrīd augstākās izglītības sistēmā ir neziņas posms: gaidām uz precizējumiem regulējošos dokumentos par to, kāda būs akreditācijas sistēma. Sprotam, ka šobrīd tiek virzīti uz studiju programmu akreditāciju. Daudzām programmām tas notiks jau drīz. Lai sistemātiski strādātu, ir jāsaprot, kā veikt pašnovērtējumu, lai sagatavotos ārējai akreditācijai, bet pats galvenais – lai sniegtu informāciju potenciālajiem studentiem, vai universitātei ir visi atbilstošie dokumenti, lai strādātu, izsniegtu diplomus, lai sabiedrībai no mūsu darba ir maksimāls labums.

Baiba Moļņika atzīmē, ka šobrīd augstskolās tiek izstrādāti maģistra darbi un doktora darbi par kvalitatīvas izglītības tēmām. Kā sekmēt komunikāciju ar sabiedrību par šiem jautājumiem? Kā lai cilvēkiem pastāsta par kvalitatīvas izglītības kritērijiem?

Maija Burima atbild, ka katrai augstskolai ir izstrādāts instrumentu klāsts, kādā veidā notiek zinātnes pārneses aktivitātes. Ne tikai augstskolas, bet arī citas izglītības iestādes iesaistās Zinātnieku nakts pasākumos, organizē zinātnes festivālus u.c. pasākumus gan pašas, gan saskaņojot ar citām institūcijām. Daugavpils Universitāte ir reģionāla universitāte, tādēļ mēs īpaši pētām to, kas ir nepieciešams reģiona iedzīvotājiem, uzņēmējiem u.c. Piedāvājam aktivitātes dažādām vecuma grupām (no bērnudārza audzēkņiem līdz senioriem) un dažādām sociālām grupām (trešo valstu piederīgajiem, nepilsoņiem, mazākumtautību pārstāvjiem u.c.). Kā piemērus Maija Burima min jauniešu, vidusskolēnu akadēmiju, kurā iesaistījušies 160 – 200 jauniešu, kā arī specifiskus, sabiedrībai

aktuālus pakalpojumus – latviešu valodas runātāju klubu, vācu valodas programmas bērnu dārzos, ķīniešu valodas nodarbības. Daugavpils Universitāte ir pirmā, kura akadēmiski izveidojusi ķīniešu valodas programmu.

Ina Druvieta uzsver, ka šobrīd Latvijā ir nepieciešams sabiedrību informēt par to, kas notiek globālajā izglītībā. Lai gan iedzīvotājus vairāk interesē tas, kādā līmenī ir skola viņu pilsētā vai pagastā, Globālajā izglītības monitoringa pārskatā un citos ziņojumos paustās atziņas var palīdzēt sakārtot izglītības sistēmu arī lokālā līmenī. Aktuāli jautājumi žurnālistiem, sabiedrisko attiecību speciālistiem: kāda informācija jums būtu jāsniedz un kā ieinteresēt sabiedrību par šiem jautājumiem, tostarp par tiem, kurus apspriežam šodien? Arī UNESCO Uzraudzības grupā par šo aktīvi diskutē, un nav viennozīmīgas atbildes.

Andris Gribusts dalās pieredzē, ikdienā strādājot ar skolām. Viņš akcentē divus komunikācijas ceļus: pirmais – lielo ideju, vīzijas ceļš, kuru vada atslēgas cilvēki, kuriem sabiedrība uzticas; otrais – sadarbības ceļš. Tas ietver skolu komandu veidošanu, kas piedalās kopīgās mācībās. Piemēram, projekts "Skola2030" strādā pie jaunām iniciatīvām. Sabiedrība bieži neizprot jaunās idejas, jo viņu mācību pieredze atšķiras. Ārvalstu pieredze liecina, ka kopīgas mācības vai mācīšanās dienas, kurās piedalās skolotāji, administrācija, vecāki, pašvaldību pārstāvji, uzņēmēji u.c., ir atslēga jaunajām iniciatīvām un pārmaiņām. Lai pārmaiņas notiktu, nepieciešama vienota izpratne par to, ko mēs darām. Andris Gribusts iesaka šo pieredzi aktualizēt.

Līga Bērziņa dalās pieredzē, kopā ar sadarbības partneriem organizējot vērienīgu konkursu par labo praksi autismā jomā 2017. gadā. Pieteikšanās sākās martā un noslēdzās oktobrī. Mēs saņēmām 8 pieteikumus no Latvijas bērnu dārziem un skolām. Dalībniekiem bija jāaizpilda apjomīga, 15 lapaspušu gara, pašvērtējuma anketa. Mēs asociācijā priecājāmies par katru pieteikumu. Jau pašā sākumā bijām definējuši, ka arī tās iestādes, kas būs izlasījušas visus anketā iekļautos kritērijus, jau būs izdarījušas lielu darbu. Anketā bija četri kritēriji: pirmkārt, individuālais izglītības plāns; otrkārt, kopējais mācību process klasē un skolā (ir skolas, kas ir ļoti labas kopīgi, bet vājas individuāli, un otrādi), treškārt, attiecību veidošana skolā un klasē (tostarp, mobinga tēmas); ceturtkārt, vides pielāgošana. Vides pielāgošana nav tikai atbilstoša vide ratiņkrēsliem, tas ir arī trokšņa līmenis, gaismas, reizēm arī pedagoga apģērbs. Tas, ko mēs skatījāmies, lai visi šie kritēriji būtu sabalansēti. Dažkārt redzam, ka skola lepojas ar kādu vienu aspektu, kas bieži vien var liecināt, ka aizmirsts ir kas cits – tik pat nozīmīgs. Balstoties uz šīm pašvērtējumu anketām, mēs stiprinām skolas tajos posmos, kuros viņas ir atzinušas, ka tas ir nepieciešams. Tas arī varētu būt labās prakses piemērs, ko mēs varētu izcelt.

Lolita Rūsiņa, runājot par vēstījumu sabiedrībai, uzsver, ka labā prakse ir viens no veidiem, taču medijus uzrunā arī konkrēti cilvēki konkrētās vietās ar konkrētu pieredzi. Tas ir ietekmīgāk nekā statistika, kvantitatīvie vai kvalitatīvie rādītāji. Lolita Rūsiņa izceļ sabiedrības apmierinātības rādītāju nozīmi un atzīmē, ka ir svarīgi, kas šo ziņu komunicē, piemēram, darba devēji, studentu organizācijas. Tie varētu efektīvāk nodot ziņu sabiedrībai, ka izglītībai ir pievienotā vērtība, un lauzt aizspriedumus.

Elīta Barisa, papildinot iepriekš teikto, uzsver, ka būtiski būtu popularizēt tās mācību iestādes, kurās mācās talantīgie jaunieši. Kā pierādījuši daudzi talantu šovi un citas akcijas, Latvijā ir daudz talantīgu bērnu un viņi visi nāk no izglītības iestādēm. Šīs iestādes būtu īpaši jāizceļ.

Savukārt, runājot par kvalitatīvas izglītības kritērijiem un indikatoriem, ir jāpievērš uzmanība tam, no kuras puses uz šo jautājumu skatāmies. Iepriekš prezentācijā bija minēts, ka viens no indikatoriem būs akreditācijas rādītāji, kur jau ir izstrādāti indikatori. Šis ceļš mūs ved otrādi: vai tie indikatori, kas būs izstrādāti kvalitātes rādītājiem, būs informācija akreditācijai. Jāpadomā par labās prakses piemēriem – gan saturiski, gan dokumentu noformēšanā.

Iveta Vērse izceļ sadarbību kā atslēgas vārdu un atzīmē Izglītības attīstības centra pieredzi jaunu izglītības metožu, pieeju, tēmu, rīku izmantošanā izglītībā, iesaistot gan jauniešus un vecākus, gan pedagogus un pašvaldības. Sadarbība un līdzdalība ir nozīmīga izglītības procesa sastāvdaļa; tas arī veicina pozitīvu sabiedrības vērtējumu par izglītības attīstību kopumā.

8.

Rūdolfs Kalvāns, atsaucoties uz iepriekš diskusijā minēto un runājot par aktivitātēm, kas interesē plašāku sabiedrību, min dažādus izglītības un kultūras pasākumus un balvas, tostarp Draudzīgā Aicinājuma skolu reitinga balvu, Ata Kronvalda balvu. Viņš rosina konsultatīvo padomi radīt alternatīvu piedāvājumu, balstoties uz ministrijas prezentācijā un citos materiālos apkopotajiem kvalitatīvas izglītības kritērijiem, un aicināt fondus sadarboties.

Ināra Dundure atzīst, ka ieteikums ir vērtīgs, taču minētās iniciatīvas veiksmīgi darbojas, tajās ieguldīts liels darbs, finansējums. Kā piemēru Ināra Dundure min Daugavpils Krievu vidusskolu – liceju, kas ir saņēmis daudzas Lielās pūces balvas. Skola ir ieguldījusi mērķtiecīgu darbu, organizējusi atbalsta pasākumus vecākiem, īpaši strādājuši ar talantīgajiem bērniem u.c. Konsultatīvā padome varētu šos stāstus atrast un izcelt, tad domāt par labāko formātu, kā tos popularizēt. Ināra Dundure min izglītības uzņēmuma “Lielvārds” konferenci “Iespēju tilts”, kas no 200 apmeklētājiem pirmajos gados izaugusi līdz 900 apmeklētājiem šogad, turklāt tā ir ļoti gaidīta konference, kurā aicināti ārvalstu eksperti.

Turpinājumā **Māra Sīmane** atzīmē, ka Pārresoru koordinācijas centrs Nacionālā attīstības plāna kontekstā atbild par drošumspējas sadaļu. Būtiski atsaukties uz to labo praksi, par kuru runāja, piemēram, Latvijas autisma apvienības pārstāve, un fokusēties nevis uz ārējo izvērtējumu, bet gan uz iekšējo izvērtējumu. Globalizācijas laikmetā ir svarīgs iekšējais atskaites punkts, jo katrs cilvēks ir indivīds, kas nevēlas sevi vērtēt pēc ārējiem atskaites punktiem. Izglītības sistēmā tiek nepārtraukti vērtēti, varam apvainoties un balsot “ar kājām” – aizbraucot prom no valsts. Nozīmīga ir iekšējā motivācija.

Noslēgumā **Baiba Moļņika** aicina klātesošos ieskatīties konsultatīvās padomes nolikumā un akcentē, ka padomei ir rekomendējošā funkcija – iespējas sniegt ieteikumus valsts iestādēm, Ministru kabinetam u.c. institūcijām. Eksperte atsaucas uz UNESCO Globālās izglītības programmas “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” ceļvedi¹² un izceļ 4.7 mērķi, kas runā par ilgtspējīgu attīstību, kultūru daudzveidību, starpkultūru dialogu u.c. kvantitatīvi grūti izmērāmām vērtībām. Saskaņā ar vienošanos starp Izglītības un zinātnes ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju

¹² Lejuplādējams šeit: <http://www.unesco.lv/lv/izglitiba/izglitiba-ilgtspejigai-attistibai/globala-ricibas-programma-ii/globala-ricibas-programma-izglitiba-ilgtspejigai-attistibai/>

un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju arī šīs padomes mandāts ir domāt, kā šo rīcības programmu un izglītības mērķi īstenot. Labā prakse un kvalitatīvas izglītības kritēriji – tas ir labs atspēriena punkts turpmākajam konsultatīvās padomes darbam.

Rūdolf Kalvāns pateicas padomes locekļiem par aktīvo līdzdalību diskusijā un izteiktajiem viedokļiem un aicina nākamo sanākumi organizēt 2018. gada pavasara sākumā.

Sanākumi slēdz plkst. 15:30

Protokola pielikumi:

1. Sanāksmes programma un koncepts
2. Prezentācija "Atbildība izglītībā: ceļā uz izvirzīto mērķu sasniegšanu (Ilze Dalbiņa, UNESCO LNK)
3. Shēma "Kvalitatīva izglītība. Kā izglītības sistēmas dalībnieki šobrīd dala atbildību?"
4. Prezentācija "UNESCO "Izglītība 2030" Uzraudzības grupa" (Ina Druvieta, Latvijas Universitāte)
5. Prezentācija "Ilgtspējīga izglītība" (Elīna Petrovska, PKC)
6. Prezentācija "Izglītības kvalitātes monitoringa sistēma" (Gunta Arāja, IZM)
7. Prezentācija "Iesaistīto pušu atbildība izglītības kvalitātes nodrošināšanā" (Inita Juhņēviča, IKVD)

Pielikumi lejuplādējami šeit: <https://failiem.lv/u/9bwuzmqt>

Sanāksmes vadītājs:

Kārlis Šadurskis

Protokolēja:

Ilze Dalbiņa